

การนำเสนอปฏิบัติการทางเลือกของการเรียนการสอนตามสภาพจริง
ในวิชาหลักสูตรและการสอนทั่วไป สำหรับนิสิตคณะศึกษาศาสตร์

นายวิวัฒน์ ชัตติยะมาน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชามัธยมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974 - 17 - 4805 - 1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A PROPOSED PRACTICAL ALTERNATIVES OF AUTHENTIC INSTRUCTION
IN GENERAL CURRICULUM AND INSTRUCTION COURSE
FOR THE FACULTY OF EDUCATION STUDENTS

Mr. Withawat Khattiyamarn

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Curriculum and Instruction

Department of Secondary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

ISBN 974 – 17 – 4805 - 1

วิวัฒน์ ชัดติยะมาน : การนำเสนอปฏิบัติการทางเลือกของการเรียนการสอนตาม
สภาพจริง ในวิชาหลักสูตรและการสอนทั่วไปสำหรับนิสิตคณะศึกษาศาสตร์

(A PROPOSED PRACTICAL ALTERNATIVES OF AUTHENTIC INSTRUCTION IN
GENERAL CURRICULUM AND INSTRUCTION COURSE FOR THE FACULTY OF
EDUCATION STUDENTS) อาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร. น้อมศรี เคท,
รศ.ดร. สุวิมล ว่องวานิช , 244 หน้า. ISBN 974 – 17 – 4805 - 1

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อ พัฒนาแนวปฏิบัติของการเรียนการสอนตามสภาพจริง
และจัดทำคู่มือการใช้แนวปฏิบัติของการเรียนการสอนตามสภาพจริง (2) เพื่อทดลองจัดการเรียน
การสอนตามสภาพจริง กับนิสิตศึกษาศาสตร์ โดยศึกษามลการทดลอง ดังนี้ (2.1)เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของนิสิตศึกษาศาสตร์เรื่อง หลักสูตรและการสอน ความสามารถด้านการวางแผนการสอน
และคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนด้วยการเรียนการสอนตาม
สภาพจริง และกลุ่มควบคุมที่ใช้การสอนแบบปกติ (2.2) ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตศึกษาศาสตร์ที่มีต่อ
การเรียนการสอนตามสภาพจริง (3) ศึกษาและสังเคราะห์แนวปฏิบัติของการจัดการเรียนการสอนตาม
สภาพจริง (4) นำเสนอแนวปฏิบัติของการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงที่เหมาะสม

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้ (1) นิสิตศึกษาศาสตร์กลุ่มทดลองทั้งสามกลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ย
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง หลักสูตรและการสอน คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการวางแผนการสอน
และคะแนนเฉลี่ยลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นิสิตศึกษาศาสตร์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวปฏิบัติของการเรียน
การสอนตามสภาพจริงในระดับมากในทุกข้อ (3) การศึกษามลของการสังเกตบรรยากาศของการเรียน
การสอนตามสภาพจริง พบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนของกลุ่มทดลองทั้งสามกลุ่มมีความเป็น
สภาพจริงตั้งแต่ระดับปานกลางถึงมากที่สุด (4) จากการศึกษาวิธีปฏิบัติของผู้สอน ความสำเร็จ และ
อุปสรรคของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่า นิสิตมีความกระตือรือร้นและให้ความสนใจกับ
กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ประสบการณ์การเรียนรู้ตามสภาพจริงมากที่สุด รองลงมาคือ
ประสบการณ์การเรียนรู้ผสมติ และสุดท้ายคือ ประสบการณ์การเรียนรู้ทางวิชาการ (5) ผู้วิจัยเสนอ
แนวปฏิบัติของการเรียนการสอนตามสภาพจริงและสังเคราะห์ทางเลือกของการเรียนการสอนตาม
สภาพจริง พบปฏิบัติการทางเลือกของการเรียนการสอนตามสภาพจริง 7 ทาง จากกลุ่มทดลอง
ทั้งสามกลุ่ม

ภาควิชา มัธยมศึกษา

สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน

ปีการศึกษา 2546

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4284945227 : MAJOR CURRICULUM AND INSTRUCTION

KEYWORD : PRACTICAL ALTERNATIVES / AUTHENTIC INSTRUCTION /
WITHAWAT KHATTIYAMARN : A PROPOSED PRACTICAL
ALTERNATIVES OF AUTHENTIC INSTRUCTION IN GENERAL
CURRICULUM AND INSTRUCTION COURSE FOR THE FACULTY OF
EDUCATION STUDENTS. THESIS ADVISORS : ASSOC. PROF.
NORMSRI CATE, Ph.D, ASSOC. PROF. SUWIMON WONGWANICH,
Ph.D 244 pp. ISBN 974 – 17 – 4805 - 1

The purposes of this study were to (1) develop a practice of authentic instruction and a handbook (2) implement a practice of authentic instruction with education students and study the result by : (2.1) comparing the achievement in curriculum and instruction course, the instruction planning abilities and self-directed learning readiness of the experimental groups and the controlled group (2.2) surveying education student's opinion on a practice of authentic instruction (3) proposing an appropriate practice of authentic instruction.

The findings were as follows : (1) the achievement in curriculum and instruction course, the instruction planning abilities and self-directed learning readiness of the experimental groups were significantly higher than the controlled group at the statistical level of .05 (2) the education students had opinion that a practice of authentic instruction was at high level in every items (3) the results from observing the authentic instruction environment revealed that the instruction activities of the experimental groups have the authenticity level from medium to highest level (4) the study of the teacher's practice in instruction process, the successes and the obstructions of authentic instruction activities showed that the education students were at highest level of enthusiastic to participate in authentic experiences (5) the researcher has proposed an appropriate practice of authentic instruction and has synthesized 7 practical alternatives of authentic instruction from three experimental groups.

Department	Secondary Education	Student's signature.....	<i>Withat Khattiyamarn</i>
Field of study	Curriculum and Instruction	Advisor's signature.....	<i>Normsri Cate</i>
Academic year	2003	Co-advisor's signature.....	<i>Suwimon Wongwanich</i>

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยเป็นอย่างดีได้ด้วยความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจากรองศาสตราจารย์ ดร. น้อมศรี เคท และรองศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ว่องวานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาอย่างดีเยี่ยม และช่วยให้กำลังใจตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและพระคุณของท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. บุษงา วัฒนนะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ ดร. จิรา จันทร์กระจ่าง และ ดร. สุมาลี กาญจนชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความกรุณาพิจารณาแนวปฏิบัติของการเรียนการสอนตามสภาพจริงและคู่มือการใช้แนวปฏิบัติของการเรียนการสอนตามสภาพจริง และขอขอบคุณอาจารย์วิภาฤดี วิภาวิน อาจารย์ชวนพิศ ชุมคง และอาจารย์สำราญ คงชะวัน อาจารย์ในภาควิชาหลักสูตรและการสอนที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาการดำเนินการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาหลักสูตรและการสอน และบุคลากรในคณะศึกษาศาสตร์ทุกท่าน ที่ช่วยให้กำลังใจ และกรุณาให้ความอนุเคราะห์ในด้านสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนอนุบาลสงขลา โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ และโรงเรียนเกาะแก้วพิทยาสรรค์ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ด้วยดีในระหว่างการดำเนินการวิจัย และขอขอบคุณนิสิตกลุ่มตัวอย่างทุกคน ที่มีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยระลึกถึงคุณพ่อ คุณแม่ ครอบครัว และเพื่อน ๆ ทุกคนที่เป็นกำลังใจตลอดเวลาที่ทำการศึกษา

คุณประโยชน์ที่พึงมีจากการศึกษาครั้งนี้ ขอมอบแก่นักการศึกษาผู้ทำหน้าที่พัฒนาการศึกษาของชาติให้ก้าวหน้าสืบไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
คำถามในการวิจัย.....	8
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	11
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	13
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
การวางแผนการสอน.....	15
ความหมายของการวางแผนการสอน.....	15
ความสำคัญของการวางแผนการสอน.....	17
ข้อมูลที่ต้องใช้ในการวางแผนการสอน.....	19
องค์ประกอบของแผนการสอน.....	20
ขั้นตอนการเขียนแผนการสอน.....	20
การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอน.....	24
การเรียนรู้การสอนตามสภาพจริง.....	25
ความหมายของการเรียนรู้การสอนตามสภาพจริง.....	27
เป้าหมายของการเรียนรู้ตามสภาพจริง.....	28
การเชื่อมโยงไปสู่คอนสตรัคติวิสต์.....	29
ลักษณะของการเรียนรู้การสอนตามสภาพจริง.....	36

กรอบหรือแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตาม	
สภาพจริง.....	39
งานตามสภาพจริง.....	45
บรรยากาศและบทบาทของครูในการเรียนรู้ตามสภาพจริง.....	47
การประเมินตามสภาพจริง.....	49
ความหมายของการประเมินตามสภาพจริง.....	49
ประโยชน์ของการประเมินตามสภาพจริง.....	50
ลักษณะของการประเมินตามสภาพจริง.....	50
วิธีการการประเมินตามสภาพจริง.....	54
การให้คะแนนและการให้เกรดในการประเมินตามสภาพจริง.....	55
ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	56
ความหมายของลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	57
องค์ประกอบของลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	57
ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61
การเรียนการสอนตามสภาพจริง.....	61
การวางแผนการสอน.....	63
คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	64
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	68
การพัฒนาแนวปฏิบัติของการเรียนการสอนตามสภาพจริงและคู่มือการใช้	
แนวปฏิบัติของการเรียนการสอนตามสภาพจริง.....	70
การทดลองจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงกับนิสิตศึกษาศาสตร์.....	85
การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล.....	85
การดำเนินการทดลอง.....	90
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
การสังเคราะห์แนวปฏิบัติของการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง.....	98
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	100
ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน.....	100
ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น.....	105
ผลการศึกษาวิธีการปฏิบัติของผู้สอนจากแผนการสอน ภาพบันทึก	
วีดิทัศน์และการสังเกตบรรยากาศของการเรียนการสอน.....	108

การนำเสนอแนวปฏิบัติของการเรียนการสอนตามสภาพจริงและการสังเคราะห์	
ปฏิบัติการทางเลือกของการเรียนการสอนตามสภาพจริง.....	129
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	154
สรุปผลการวิจัย.....	155
อภิปรายผล.....	156
ข้อเสนอแนะ.....	166
รายการอ้างอิง.....	168
ภาคผนวก.....	177
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	244

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผลการประเมินแนวปฏิบัติของการเรียนการสอนตามสภาพจริงและ คู่มือการใช้ของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	83
2	กำหนดการสอนเรื่อง หลักสูตรและการสอน.....	94
3	ความแตกต่างของกิจกรรมการเรียนการสอนระหว่างกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม.....	96
4	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนเรื่อง หลักสูตรและการสอน ก่อนการทดลอง.....	101
5	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยของความสามารถด้าน การวางแผนการสอนก่อนการทดลอง.....	101
6	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเอง ก่อนการทดลอง.....	102
7	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนเรื่อง หลักสูตรและการสอน หลังการทดลอง.....	103
8	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยของความสามารถด้าน การวางแผนการสอน หลังการทดลอง.....	104
9	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเอง หลังการทดลอง.....	105
10	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของนิสิตศึกษาศาสตร์ที่มีต่อ แนวปฏิบัติของการเรียนการสอนตามสภาพจริง.....	106
11	ค่าเฉลี่ยของคะแนนการสังเกตบรรยากาศของกิจกรรมการเรียน การสอนตามสภาพจริงของกลุ่มทดลอง.....	126
12	ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง หลักสูตรและการสอน.....	236
13	ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบ ความสามารถด้านการวางแผนการสอน.....	237
14	คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง หลักสูตรและการสอน ก่อนการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง.....	238

15	คะแนนความสามารถด้านการวางแผนการสอน ก่อนการทดลองของ กลุ่มตัวอย่าง.....	239
16	คะแนนคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ก่อนการทดลองของ กลุ่มตัวอย่าง.....	240
17	คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง หลักสูตรและการสอน หลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง.....	241
18	คะแนนความสามารถด้านการวางแผนการสอน หลังการทดลองของ กลุ่มตัวอย่าง.....	242
19	คะแนนคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หลังการทดลองของ กลุ่มตัวอย่าง.....	243

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	69
3	ทางเลือกที่ 1 ของการเรียนการสอนตามสภาพจริง.....	138
4	ทางเลือกที่ 2 ของการเรียนการสอนตามสภาพจริง.....	140
5	ทางเลือกที่ 3 ของการเรียนการสอนตามสภาพจริง.....	142
6	ทางเลือกที่ 4 ของการเรียนการสอนตามสภาพจริง.....	144
7	ทางเลือกที่ 5 ของการเรียนการสอนตามสภาพจริง.....	147
8	ทางเลือกที่ 6 ของการเรียนการสอนตามสภาพจริง.....	149
9	ทางเลือกที่ 7 ของการเรียนการสอนตามสภาพจริง.....	152